

The 3rd International Conference on Language and Culture ASEAN-China 2023

Theme: "Diversity and Dynamics of Language, Culture, Society, and Economy in ASEAN and China"

CERTIFICATE

Present to

Katekaw Kongklay

As Oral Presentation with a paper entitled

"Design of Thai Literature Learning in a Multicultural of Thai Language Teachers at the Secondary Education Level"

at Souphanouvong University, Luang Prabang, Lao PDR

March 27th, 2023

Assoc. Prof. Dr. Prayook Srivilai
President of Mahasarakham University
Conference Chair

Assoc. Prof. Vixay Chansavang
President of Souphanouvong University
Conference Chair

“การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรม
ของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา”

เกศแก้ว คงคล้าย¹

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

E-mail “katekawkh@gmail.com”

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา และ 2) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยเปรียบเทียบก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากครูภาษาไทย จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากครูภาษาไทยทั้ง 6 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ จำนวนภาคละ 5 คน

ผลการศึกษาพบว่า ครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาแต่ละภาคมีวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนศึกษาจากสถานที่จริง 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 4) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรม และ 5) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และเมื่อวิเคราะห์ผลการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่านักเรียนมีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้, วรรณคดีไทย, พหุวัฒนธรรม, ครูภาษาไทย

“Design of Thai literature learning in a multicultural
of Thai language teachers at the secondary education level”

Katekaw Kongklay¹

Bachelor of Education Program in Teaching Thai Language

Buddhachinaraj Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹

E-mail “katekawkh@gmail.com”

Abstract

The research objectives were to 1) study the design of Thai literature learning in a multicultural of Thai language teachers at the secondary education level, and 2) study the results of Thai literature learning in a multicultural society of Thai teachers at the secondary education level by comparing before and after learning. The method of this research was in-depth interviews of 30 Thai language teachers chosen by Cluster Sampling from Thai language teachers in 6 regions: Northern, Central, Northeastern, Eastern, Western and Southern, amounting to 5 teachers per region.

The results of the research found that Thai language teachers at the secondary education level in each regions had different ways of designing Thai literature learning in a multicultural. Which could be classified into 5 groups: 1) problem-based learning, 2) learning by requiring learners to study from real places, 3) learning by using group activities, 4) learning by using media, technology and innovation, and 5) blended learning and when analyzing the learning outcomes of students who learned from the Thai literature learning in a multicultural society of secondary education level Thai language teachers, It was found that the students' posttest was higher than pretest.

Keywords: Learning, Thai literature, Multicultural, Thai Language Teachers

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563) พบจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาพำนักในประเทศไทยจำนวน 1,302,137 เฉลี่ย 9.9 คนต่อวัน ส่งผลให้สังคมไทยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษา ศาสนา ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ จากชาวต่างชาติที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทย จากเหตุผลดังกล่าวภาคการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและได้เรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ

สร้างความปรองดองในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างผาสุก ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของเกย์ (Gay, 2010) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมต้องประกอบด้วย 1) การพัฒนาองค์ความรู้และวัฒนธรรมของชาติ โดยการถ่ายทอดความรู้เชิงประวัติศาสตร์ให้ผู้เรียนได้เข้าใจความเป็นมาของวัฒนธรรม 2) การพัฒนาคน โดยการสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในตัวตนในการเปิดรับและสร้างปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของสังคมอื่น และ 3) การสร้างทัศนคติและค่านิยม โดยการปลูกฝังความเคารพให้เกียรติในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และตระหนักถึงการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม

วรรณคดีไทยเป็นหนึ่งในสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความงามของภาษาและศิลปวัฒนธรรมไทย ตลอดจนได้เรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และค่านิยมที่ปรากฏในวรรณคดีเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องสามารถใช้กระบวนการสื่อสารในการแสวงหาความรู้ผ่านเรื่องราวในวรรณคดีและวรรณกรรม ผู้สอนจึงต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษา

เมื่อพิจารณาเนื้อหาวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า วรรณคดีส่วนใหญ่มีเรื่องราวที่สะท้อนความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม และประเพณี ผู้สอนจึงควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้วรรณคดีไทย (แสนรัก บัวทอง, 2559)

จากผลการสำรวจปัญหาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย พบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนไม่สามารถตีความบทประพันธ์ที่เป็นร้อยกรองได้ เนื่องจากคำศัพท์ที่ปรากฏในบทประพันธ์บางคำเป็นศัพท์โบราณ ยากต่อความเข้าใจของผู้เรียน และผู้เรียนจำนวนมากไม่สามารถสรุปความจากเนื้อเรื่องวรรณคดีที่อ่านได้เพราะวรรณคดีบางเรื่องมีเรื่องราวที่ซับซ้อนและมีเนื้อหาจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนไม่สามารถเขียนสื่อสารและสรุปความเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียนได้ และ 2) ด้านเจตคติต่อการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนมองว่าวรรณคดีเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อนและไกลตัว จึงส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ และผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้อรรถคดี จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีความตั้งใจในการเรียนรู้ จากปัญหาข้างต้นเป็นโจทย์สำคัญของผู้สอนที่ต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (ศรินธร แก่นวงศ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2566; พิชญา ชันเพชร, การสื่อสารส่วนบุคคล, กรรณิกา หมู่ตระกูลเจริญ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2566; 5 มกราคม 2566; จันทิมา สรรเสริญ, 11 มกราคม 2566; ปวรรัตน์ อยู่ชยันตี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 มกราคม 2566; อีรวีร์ พรหมพัชรพล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 มกราคม 2566)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาและผลจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวเพื่อทราบแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยของผู้สอนรายวิชาภาษาไทยในระดับ

ชั้นมัธยมศึกษาแต่ละภูมิภาค และนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยเปรียบเทียบก่อนเรียนกับหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษา สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ภายใต้กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีในเขตพื้นที่โรงเรียนแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย
2. วรรณคดีไทย หมายถึง เรื่องราวที่มีคุณค่าด้านเนื้อหาและวรรณศิลป์ที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี ซึ่งปรากฏในหนังสือวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ที่ครูภาษาไทยนำมาจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งในรายวิชาหลักและวิชาเลือก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. ครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากครูภาษาไทยทั้ง 6 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ จำนวนภาคละ 5 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน คือ เดือนมกราคม พ.ศ.2566 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended question) โดยแบ่งประเด็นในการสอบถามออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียน ผู้เรียน และเนื้อหารายวิชา 2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และผลการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรม และ 3) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรม จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม และนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการออกแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย ข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการติดต่อกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มเป้าหมายและผู้วิจัย
2. ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูล แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ผู้วิจัยต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Meet และการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์
3. ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลด้วยวิธีการทบทวนเอกสารและการเก็บบันทึกข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์และเอกสารประกอบการวิจัย จากนั้นสรุปผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัยด้วยข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

1. วิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาในแต่ละภาคของประเทศไทยมีวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสามารถสรุปเป็นภาพรวมของแต่ละภูมิภาคได้ ดังต่อไปนี้

1.1 ภาคเหนือ พบว่า โรงเรียนที่ครูภาษาไทยจัดการเรียนการสอนนั้นใช้ภาษาถิ่นเป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสาร อีกทั้งมีสถานที่ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีโดยตรง ตลอดจนพบความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นไปอย่างหลากหลาย และสามารถสอดแทรกความเป็นพหุวัฒนธรรมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างลงตัว สะท้อนได้จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“วรรณคดีบางเรื่องก็สอดคล้องกับความเชื่อและค่านิยมสมัยอดีตที่เมื่อเทียบกับบริบทในปัจจุบันมันเปลี่ยนไปมากแล้ว เช่น เรื่องไตรภูมิพระร่วง คำนำมัสการคุณานุคุณ มงคลสูตรคำฉันท์ เราเลยให้เขาเลือกประเด็นปัญหา มาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อและค่านิยมนั้น ๆ ระหว่างอดีตกับปัจจุบันว่ามีข้อดี ข้อจำกัด การเปลี่ยนแปลง และการขับเคลื่อนความคิดของผู้คนในสังคมอย่างไร หรือบางเรื่องที่สามารถพาไปศึกษาในสถานที่จริงได้ เราก็พาไป เช่น ทุกข์ของชวาณาในบทกวี เราก็พานักเรียนไปดูการทำนา พูดคุยกับชวาณาจริง ๆ เลย เขาจะให้เห็นภาพว่าของจริงเป็นอย่างไร ซึ่งเด็กบางคนก็มาจากในเมือง เขาก็เพิ่งเคยเห็นไร่นาครั้งแรก

ในขณะที่เด็กบางคนที่อยู่นอกเมืองหรือครอบครัวทำเกษตรกรรมอยู่แล้ว เขาก็สามารถให้คำแนะนำเพื่อน ๆ
และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน”
ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคเหนือคนที่ 1, 13 มกราคม 2566

“เราเห็นประโยชน์ของเทคโนโลยีในสมัยนี้ที่เด็กเองก็เข้าถึงได้ง่ายและบางครั้งเขารู้มากกว่าเราด้วยซ้ำ เราเลย
ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหลัก โดยเฉพาะกับเรื่องที่นักเรียนมองว่าเป็นเรื่องน่าเบื่อและ
ไกลตัวสำหรับพวกเขาอย่างวรรณคดี เราก็ออกแบบเป็นกิจกรรมกลุ่มให้เขาแข่งขันกัน บางครั้งก็ใช้เว็บไซต์
Blooket หรือ Quizlet โดยการระบุดำถามเกี่ยวกับเรื่องที่สอนให้นักเรียนเขาเข้าไปเลือกตัวละครที่ชอบและ
แข่งขันกัน หรือในบางคาบก็ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานคือมีทั้งออนไซต์และออนไลน์ในช่วงแพร่
ระบาดของโควิด 19 เพื่อสลับให้นักเรียนได้ไปเรียนรู้ด้วยตนเองและมาพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหา
ในการเรียนรู้”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคเหนือคนที่ 3, 15 มกราคม 2566

“ในวิชาเลือกเสรีที่เป็นนิเวศวรรณคดีวิเคราะห์ เราก็ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกวรรณคดีท้องถิ่นของภาคเหนือมา
แล้วมาร่วมกันวิเคราะห์ถึงจุดเด่นของวรรณคดีท้องถิ่นภาคเหนือ หรือวรรณคดีบางเรื่องปรากฏภาษาถิ่น
หรือที่เรียกว่าคำเมือง ก็ให้นักเรียนนำคำเหล่านั้นมาวิเคราะห์เสียงพยัญชนะและความหมายเพื่อเทียบกับคำ
ภาษาไทยกลาง เขาจะเห็นความแตกต่างและรู้จักคำศัพท์บางคำที่เป็นภาษาถิ่นที่ปรากฏในวรรณคดีด้วย”
ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคเหนือคนที่ 5, 15 มกราคม 2566

1.2 ภาคกลาง พบว่า เป็นภูมิภาคที่มีสถานที่ปรากฏในวรรณคดีมากที่สุดและมีความ
หลากหลายทางวัฒนธรรมมากที่สุด จึงทำให้ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ใช้วิธีการพาผู้เรียนไปศึกษาจากสถานที่จริง
และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย สะท้อนได้จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“วรรณคดีบางเรื่อง อย่างเช่นขุนช้างขุนแผนมันเกิดขึ้นในสถานที่จริงในจังหวัดสุพรรณบุรีอยู่แล้ว เราก็พาเด็ก
ไปตามรอยและสอดแทรกกิจกรรมที่เป็นภารกิจให้พวกเขาไปค้นหาคำตอบเกี่ยวกับสถานที่ วัฒนธรรม และ
ค่านิยมที่ปรากฏในยุคนั้น”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคกลางคนที่ 1, 19 มกราคม 2566

“มีหลายสถานที่ในกรุงเทพฯ ที่มีตำนานและความเป็นมาที่สอดคล้องกับวรรณคดีและวรรณกรรมไทย เราจึงมี
โอกาสได้พานักเรียนมาศึกษาบ่อยครั้ง อย่างวัดสร้อยทองที่ตั้งอยู่บริเวณเขตบางซื่อ ซึ่งเป็นที่มาของตำนานบาง
ซื่อบางซื่อน ก็ให้เขามาศึกษาในสถานที่จริงและให้เขานำไปต่อยอดและผสมผสานความหลากหลายทาง
วัฒนธรรมเพื่อสร้างสรรค์เป็นงานเขียนประเภทต่าง ๆ ตลอดจนการเขียนบทละครเพื่อนำมาแสดงกัน
ในชั้นเรียน”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคกลางคนที่ 2, 19 มกราคม 2566

“ที่อ่างทองมีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ปรากฏมากมายจึงทำให้มีสถานที่ที่ไปเกี่ยวข้องกับวรรณคดีหลายเรื่อง แม้จะไม่ได้ปรากฏในเรื่องโดยตรงแต่เราก็พานักเรียนไปศึกษา อย่างเช่นเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ก่อนที่สมเด็จพระนเรศวรจะกรีธาทัพไปกระทำยุทธหัตถีที่ดอนเจดีย์ พระองค์ท่านก็ยกทัพมาตั้งทัพที่ค่ายป่าโมก ซึ่งตั้งอยู่บริเวณอ.ป่าโมก จ.อ่างทองในปัจจุบัน เราก็พานักเรียนไปตามรอยเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ และพาเขาไปสังเกตว่า ในปัจจุบันสถานที่ตรงนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ทั้งในแง่ของสังคม ผู้คน และวัฒนธรรม จากนั้นให้เขานำมาเชื่อมโยงบทเรียนจากการไปศึกษาสถานที่จริงด้วยวิธีการใช้สื่อออนไลน์ให้เหมาะสมกับยุคสมัยและวัยของผู้เรียน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันเข้าด้วยกัน”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคกลางคนที่ 5, 20 มกราคม 2566

1.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เป็นภูมิภาคที่ได้รับอิทธิพลทางพัฒนาวัฒนธรรมจากประเทศที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ จึงทำให้ครูภาษาไทยสามารถนำถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมดังกล่าวมาปรับใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สะท้อนได้จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เด็ก ๆ ในจังหวัดสุรินทร์บางพื้นที่สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาเขมรได้ นอกจากภาษาเขมรแล้วยังมีภาษาลาว และภาษาส่วย เราจึงนำความรู้ที่เด็ก ๆ มีอยู่แล้วมาแลกเปลี่ยนกันในวิชาเลือกวรรณคดีท้องถิ่น ตลอดจนเชื่อมโยงประวัติศาสตร์และของดีประจำจังหวัดไว้ในบทเรียนให้พวกเขาได้ไปศึกษาในสถานที่จริง เช่น ไปดูหมู่บ้านผ้าไหมว่าเขากันอย่างไร ใช้ลวดลายแบบไหน และต่างกับลวดลายของภาคอื่น ๆ อย่างไร นอกจากนี้เราก็ตอดแทรกกิจกรรมอื่น ๆ ลงไปในการจัดการเรียนรู้ด้วย เช่น ใช้สื่อนวัตกรรมและเกมในการสรุปการเรียนรู้”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือคนที่ 1, 19 มกราคม 2566

“ในจังหวัดบุรีรัมย์เรามีสถานที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว เราเลยเลือกสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้แต่งวรรณคดีบ้าง เพื่อให้ให้นักเรียนได้ไปรู้จักกับกวี เพราะการจะเข้าใจวรรณคดีแต่ละเรื่อง เราต้องเข้าใจภูมิหลังของผู้แต่งว่าเขาใช้ชีวิตความเป็นอยู่และมีความคิดอย่างไร เช่น พาไปดูวงเวียนอนุสาวรีย์รัชกาลที่ 1 และเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชประวัติของพระองค์ ตลอดจนผลงานการพระราชนิพนธ์วรรณคดีเรื่องสำคัญอย่าง รามเกียรติ์ ส่วนสถานที่อื่น ๆ เราก็แบ่งกลุ่มให้พวกเขาไปศึกษากันเองแล้วมาแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียน”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือคนที่ 4, 22 มกราคม 2566

1.4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เป็นภูมิภาคที่มีความโดดเด่นทางภูมิศาสตร์เพราะจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ติดกับทะเล จึงทำให้ครูภาษาไทยสามารถนำจุดเด่นดังกล่าวมาประยุกต์กับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและบูรณาการการเรียนรู้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว สะท้อนได้จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ผมจะเน้นการเล่าเรื่องโดยใช้ตัวการ์ตูนจากเกม Among Us เพื่อทำให้วรรณคดีเป็นเรื่องที่น่าสนุกและเหมาะกับวัยของนักเรียน โดยพยายามดึงคาแรคเตอร์ของตัวละครและใส่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมลงไป บางครั้งก็ผลิตสื่อทั้งทำมือและนวัตกรรมที่เป็นเทคโนโลยีมาใช้สอน หรือวรรณคดีบางเรื่องที่ใช้ฉันทลักษณ์ในการแต่งเฉพาะตัว เราก็เอาฉันทลักษณ์นั้นมาให้เขาช่วยกันแต่งด้วยเนื้อหาใหม่ ๆ หรือมอบหมายโจทย์โดยแบ่งกลุ่มให้พวกเขา เช่น เรื่องกาพย์เห่เรือ ของเจ้าฟ้ากุ้ง เราก็ให้นักเรียนเอาฉันทลักษณ์ของบทเห่มาแต่งเชิญชวนให้ผู้คนมาท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ของจังหวัดชลบุรี”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือคนที่ 1, 3 กุมภาพันธ์ 2566

“ที่ระยองเป็นพื้นที่ของสุนทรภู่ ทุกคนทราบคืออยู่แล้ว ดังนั้นเราจึงพานักเรียนไปตามรอยวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ของสุนทรภู่ แต่สิ่งที่สำคัญที่เราเพิ่มลงไปในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนคือการกำหนดประเด็นปัญหาเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นให้พวกเขาตั้งคำถามกับการเรียนรู้ เช่น ค่านิยมที่ปรากฏในวรรณคดีใดที่นักเรียนรู้สึกไม่เห็นด้วย และปัจจุบันค่านิยมนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร นอกจากวรรณคดีของสุนทรภู่แล้ว เรายังเลือกวรรณคดีทางศาสนามาให้นักเรียนเปรียบเทียบคำสอนหรือข้อคิดที่มีความคล้ายคลึงกับศาสนาอื่นเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงแนวคิดของแต่ละศาสนา เช่น มหาชาติหรือมหาเวสสันดรชาดก”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือคนที่ 3, 3 กุมภาพันธ์ 2566

“ที่โรงเรียนเราเข้าร่วมโครงการ Start D จึงส่งเสริมเรื่องการสร้างสรรค์นวัตกรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเราจึงได้นำโครงการนี้มาประยุกต์ใช้โดยให้ประเด็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาของวรรณคดีแต่ละเรื่องไปให้นักเรียนวิเคราะห์แล้วสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม โดยเรามีไอเดียตัวอย่างนวัตกรรมที่เราสร้างเองเป็นแบบอย่างให้นักเรียน เพื่อที่เขาจะได้นำแนวคิดไปต่อยอดเป็นชิ้นงานของตัวเอง เราก็จะให้เห็นความคิดสร้างสรรค์ของเขา หรือในบางคาบเรียน เนื่องจากเรามีห้องเรียนออนไลน์ที่เอาไว้ติดต่อสื่อสารตลอดจนส่งงานกันในนั้นอยู่แล้ว เราเลยใช้ประโยชน์จากตรงนั้นในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อลดเวลาในชั้นเรียนและให้เขาได้ไปเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อออนไลน์ที่เราจัดทำไว้ให้”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือคนที่ 4, 3 กุมภาพันธ์ 2566

1.5 ภาคตะวันตก พบว่า เป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่ติดกับประเทศพม่าจึงทำให้เกิดความเป็นพหุวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด อีกทั้งยังเป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและพื้นที่ทางธรรมชาติจำนวนมาก ครูภาษาไทยจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำเอาความเป็นพหุวัฒนธรรมมาสอดแทรกในการเรียนรู้วรรณคดีไทย สะท้อนได้จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ในจังหวัดสระแก้ว เด็กหลายคนพูดภาษาพม่าได้และรู้ประวัติศาสตร์พม่า เราเลยเลือกวรรณคดีที่กล่าวถึงการสู้รบระหว่างพม่ากับไทยมาให้เด็กเรียนร่วมแลกเปลี่ยนกันในวิชาเลือกวรรณคดีศึกษา โดยกำหนดประเด็นปัญหาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำไปค้นคว้าเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างไทยกับพม่าและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในปัจจุบัน จากนั้นนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียน”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคตะวันตกคนที่ 1, 5 กุมภาพันธ์ 2566

“วรรณคดีหลายเรื่องที่เป็นการเดินทางผ่านพื้นที่ต่าง ๆ เช่น นิราศเรื่องต่าง ๆ เราก็นำลักษณะคำประพันธ์มาปรับใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนนำมาแต่งเป็นเรื่องราวใหม่โดยอิงจากสถานที่ในจังหวัดเรา โดยการพาเขาไปท่องเที่ยวในสถานที่ทางธรรมชาติต่าง ๆ ของจังหวัดให้เขาเกิดแรงบันดาลใจ ซึ่งนอกจากเขาจะได้เรียนรู้เนื้อหาทางวรรณคดีและการใช้ภาษาแล้ว เขายังได้ไปเรียนรู้สังคมและผู้คนในสถานที่ที่เราพาไป”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคตะวันตกคนที่ 3, 5 กุมภาพันธ์ 2566

1.6 ภาคใต้ พบว่า เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายที่เด่นชัดทั้งด้านวัฒนธรรม ภาษา และศาสนา จึงทำให้ครูภาษาไทยในพื้นที่ดังกล่าวนำความหลากหลายข้างต้นไปเป็นแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สะท้อนได้จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เด็กที่นี่เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์พูดภาษาใต้ เราจึงเลือกวรรณคดีที่ปรากฏภาษาใต้ให้พวกเขาแบ่งกลุ่มไปศึกษาที่มาและความหมายของคำ เด็กเขาก็จะได้เรียนรู้จากการไปค้นหาด้วยตนเอง แล้วเราค่อยสรุปมาสู่ทฤษฎีและตัวบทวรรณคดีให้เขาอีกทีหนึ่ง”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคใต้คนที่ 1, 9 กุมภาพันธ์ 2566

“วรรณคดีและวรรณกรรมของภาคใต้ มีหลายเรื่องที่เราพานักเรียนไปดูสถานที่จริง อย่างเช่นนิทานพื้นบ้านเรื่องเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว เราก็กพาไปดู ซึ่งที่นี่ก็เด่นชัดอยู่แล้วว่าเป็นศาลเจ้าของชาวจีน นอกจากนักเรียนจะได้เรียนรู้ตำนานที่ปรากฏในบทเรียน พวกเขาก็กยังได้ไปสัมผัสกับวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านที่ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยในบ้านเรา และได้เรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อหลาย ๆ อย่างที่คนในระแวกนั้นถ่ายทอดให้ฟัง ซึ่งมันทำให้เขาได้เปิดมุมมองมากกว่าการฟังเราสอนคนเดียวในห้องเรียน”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคใต้คนที่ 4, 9 กุมภาพันธ์ 2566

“นักเรียนที่นี่จะมีทั้งคนที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม เราเลยนำความหลากหลายตรงนี้มาให้เขาแลกเปลี่ยนกันภายใต้เงื่อนไขที่ต้องไม่เกิดความแตกแยก เพราะศาสนาเป็นเรื่องที่ค่อนข้างเปราะบาง ดังนั้นเราจึงต้องกำหนดประเด็นในการแลกเปลี่ยนที่ชัดเจน โดยเลือกวรรณคดีที่ปรากฏคำสอนของศาสนา เช่น ไตรภูมิพระร่วง จากนั้นเราก็กกำหนดประเด็นให้เขาไปสืบค้นและนำมาแลกเปลี่ยนกัน”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคใต้คนที่ 5, 9 กุมภาพันธ์ 2566

นอกจากแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยยังพบปัญหาที่เป็นข้อจำกัดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทยแต่ละภาค

เมื่อพิจารณาวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาจากข้อมูลเชิงคุณภาพของครูผู้สอนแต่ละบุคคล ทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่ม

ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนศึกษาจากสถานที่จริง 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 4) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรม และ 5) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

นอกจากแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยยังพบปัญหาที่เป็นข้อจำกัดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทยแต่ละภูมิภาค ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ครูผู้สอนไม่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านระยะเวลา เนื่องจากในแต่ละภาคเรียนมีกิจกรรมที่ทางโรงเรียนได้จัดให้แก่นักเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาจำนวนมาก จึงส่งผลกระทบต่อคาบเรียนและมีผลทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยเวลาที่จำกัด และ 2) ปัญหาด้านความสะดวกในการจัดกิจกรรม เนื่องจากบางโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและมีนักเรียนเป็นจำนวนมาก จึงยากต่อการนำนักเรียนออกไปศึกษาออกสถานที่และบางโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านสื่อเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงและตามวัสดุที่โรงเรียนมีให้ สะท้อนได้จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“การสอนบางเรื่องก็ยังจำเป็นต้องใช้การบรรยายแบบเก่าอยู่เพราะเวลาไม่พอ ยิ่งเทอม 2 กิจกรรมโรงเรียนภาระงานต่าง ๆ ที่ครูต้องทำเยอะมาก เลยทำให้เด็กต้องเรียนจากตัวบทในหนังสือ เราก็หาข้อมูลมาอธิบายให้เขาเพิ่มเติม ก็ต้องแก้ปัญหาตามสภาพจริงไป”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคกลางคนที่ 3, 19 มกราคม 2566

“โรงเรียนที่พี่สอนเป็นโรงเรียนขยายโอกาส เลยทำให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นมีจำนวนน้อยมาก สื่อเทคโนโลยีอะไรก็ไม่ค่อยมีหรอก บางครั้งเราก็หามาให้พวกเขา เลยต้องเน้นอธิบายหลักการและปูพื้นฐานให้เขา”

ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคใต้คนที่ 2, 9 กุมภาพันธ์ 2566

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียนกับหลังเรียน จากข้อมูลของผู้สอนแต่ละบุคคลพบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย พบว่า คะแนนการวัดประเมินด้านความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) ด้านทักษะพิสัย พบว่า นักเรียนมีทักษะที่เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน ซึ่งปรากฏอย่างเด่นชัดในทักษะการอ่านและการเขียน และ 3) ด้านจิตพิสัย ซึ่งเป็นด้านที่ประสบผลสัมฤทธิ์มากที่สุด พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีความสุขในการเรียนวรรณคดีไทยมากขึ้นกว่าก่อนเรียน โดยประเมินจากการสังเกต การสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้เรียน สะท้อนได้จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“สิ่งที่เกิดขึ้นหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แน่แน่นอนว่าคะแนนเด็กสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน แต่สิ่งที่เห็นได้ชัดอย่าง

เป็นรูปธรรมคือ ทักษะต่าง ๆ ที่พวกเขาได้จากการทำกิจกรรม เช่น การเขียนสื่อสาร การอ่าน และการพูด นอกจากนี้สิ่งที่เราสังเกตเห็นคือความสุขในการเรียนรู้ ซึ่งปกติหากเป็นการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ที่เราเคยใช้ เด็กเขาก็จะแสดงท่าทีเบื่อหน่าย แต่เมื่อเราออกแบบกิจกรรมโดยใช้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมสอดแทรก

ในการเรียนรู้ เด็ก ๆ แสดงออกได้ชัดว่าตื่นเต้นกับสิ่งที่เรานำมาถ่ายทอด ตลอดจนสถานที่ที่เราพาไป มันเลย
ส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยมากขึ้นด้วย”
ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือคนที่ 1, 19 มกราคม 2566

“นักเรียนสนุกกันมาก ๆ อย่างไม่เคยเป็นมาก่อน พอเราลองหากิจกรรมที่ตอบโจทย์ความเป็นพหุวัฒนธรรม
และสอดคล้องกับวัยของเขาและสิ่งที่เขาสนใจ มันทำให้เขาอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเราทุกคาบ”
ครูภาษาไทย โรงเรียนรัฐบาลภาคเหนือคนที่ 3, 15 มกราคม 2566

สรุปและอภิปรายผล

1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาสามารถจัดกลุ่มในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนศึกษาจากสถานที่จริง 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 4) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรม และ 5) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยผู้สอนแต่ละบุคคลมีวิธีการเลือกหัวข้อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แต่ละวิธีการแตกต่างกันออกไป โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะพบในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่มีประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงที่เกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรมด้านศาสนา ความเชื่อ และค่านิยมเป็นส่วนมาก และระดับชั้นที่ผู้สอนเลือกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพราะต้องอาศัยกระบวนการวิเคราะห์เชิงลึกและอาศัยประสบการณ์ของผู้เรียนในการวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไพศาล สุวรรณน้อย (2559) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า ปัญหาที่ผู้สอนกำหนดควรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อฝึกกระบวนการคิดให้นักเรียนได้แก้ปัญหาและวิเคราะห์บริบทต่าง ๆ ตลอดจนตกผลึกความคิดที่ได้จากการแก้ปัญหาเพื่อนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันและสร้างสรรค์เป็นผลงานต่อไป ในขณะที่เดียวกันพบวิธีการที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด คือการให้ผู้เรียนศึกษาจากสถานที่จริง ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจเรื่องที่เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้สังคมและพหุวัฒนธรรมที่ปรากฏในสถานที่ดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ได้มากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของทิศนา แคมมณี (2550) ที่ได้กล่าวถึงวิธีการสอนโดยการไปทัศนศึกษาไว้ว่า วิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงและเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริงเข้าด้วยกัน และเสริมสร้างการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตลอดจนได้ฝึกทักษะการประสานงาน การทำงานเป็นกลุ่ม และการแสวงหาความรู้ เป็นต้น ในขณะที่วิธีการหนึ่งที่ผู้สอนใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิด

ของคมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546) ที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า เป็นการสร้างความเข้าใจตนเองและผู้อื่นของผู้เรียน อีกทั้งเป็นการฝึกฝนการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา กิจกรรมกลุ่มจึงเป็นภาพสะท้อนแต่ละบุคคลไปพร้อม ๆ กัน ขณะเดียวกันการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งเป็นวิธีการที่ตอบโจทย์กับบริบทของสังคมในยุคปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาที่เรียนรู้ได้ง่ายและสะดวกตลอดจนสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอิชฎาภรณ์ นิยมวงศ์ และฐะณพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์ (2561) ที่กล่าวถึงข้อดีของนวัตกรรมการศึกษาไว้ว่า นอกจากจะเป็นสิ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ยังช่วยพัฒนาการศึกษาให้แก่ผู้เรียน และส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้สอนต้องมีความคิดสร้างสรรค์และศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ยังมีผู้สอนบางภูมิภาคที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานซึ่งมีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก เพราะผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและสามารถเรียนรู้บทเรียนได้อย่างหลากหลาย ทั้งยังเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองทักษะการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดริสโคล (Driscoll, 2002) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนไปในทิศทางเดียวกันโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ สร้างความท้าทายในการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและสามารถทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี

แม้ว่าวิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยแต่ละภูมิภาคที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้นจะสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังที่จัดกลุ่มไว้ข้างต้น แต่เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในการจัดการเรียนรู้ 1 หน่วยการเรียนรู้ ผู้สอนส่วนมากใช้วิธีการจัดการเรียนรู้มากกว่า 1 วิธีการ โดยการผสมผสานรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการ เทคนิค และสื่อการเรียนรู้เข้าด้วยกันเพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างหลากหลาย ตอบโจทย์ความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของอภิสิทธิ์พร สถิตย์ภาศิกุล (2561) ที่ได้กล่าวถึงหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปแล้ว ผู้เรียนจะเกิดผลลัพธ์อย่างไรบ้าง ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมที่ประกอบไปด้วยหลากหลายวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม สร้างความท้าทายและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียนกับหลังเรียน จากข้อมูลของผู้สอนแต่ละบุคคลพบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านทักษะพิสัย และ 3) ด้านจิตพิสัย เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่

ส่งผลให้ผลการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พบว่ามีสาเหตุมาจาก ผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และเลือกใช้วิธีการที่สนุกสนาน สามารถสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียน สะท้อนจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทุกภูมิภาคที่พบว่า ในการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผู้สอนเลือกใช้วิธีการมากกว่า 1 วิธีนำมาผสมผสานกัน และเป็นวิธีการน่าสนใจ เช่น การใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเนติมา บุรพาศิริวัฒน์ (2565) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์เกมมิฟิเคชันร่วมกับการเรียนโดยใช้ทีมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาเกาหลีของนิสิตวิชาเอกเกาหลีศึกษา ที่พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรวรรณ อุดมสุข (2564) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ภาพยนตร์พระไชยสุริยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความพึงพอใจในการเรียนวรรณคดีไทยอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยด้านข้อจำกัดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูภาษาไทย สะท้อนให้เห็นว่าแต่ละโรงเรียนควรปรับลดภาระงานและเปิดโอกาสให้ครูได้มีทางเลือกในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพและเหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมของถิ่นพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่
2. ครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาสามารถนำผลการวิจัยมาออกแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมในโรงเรียนและตัวผู้เรียน
3. นักวิชาการศึกษา นักวิจัย และครูผู้สอนรายวิชาอื่น ๆ สามารถนำแนวคิดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพหุวัฒนธรรมไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้และความพร้อมสู่การเป็นบุคลากรที่ขับเคลื่อนสังคมพหุวัฒนธรรมให้แก่ประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2546). **กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

- ทิตนา แชมมณี. (2566). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนติมา บุรพาศิริวัฒน์. (2565). ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์เกมมิฟิเคชันร่วมกับการเรียนโดยใช้ทีมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาเกาหลีของนิสิตวิชาเอกเกาหลีศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 33(3), 39-52.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2559). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566. จาก <http://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdf>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2566. จาก http://ittdashboard.nso.go.th/preview.php?id_project=84.
- แสนรัก บัวทอง. (2559). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เกมร่วมกับเพลงพื้นบ้าน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิณหพร สถิตย์ภาศีกุล. (2561). การออกแบบการเรียนการสอน : ทักษะเพื่อความสำเร็จของครู. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 10, 107-115.
- อรวรรณ อุดมสุข. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อิษฎาภรณ์ นิยมวงศ์ และธรรณพงค์ ศรีภาพสินธุ์. (2561). นวัตกรรมการสอนของนิสิตครูกับเทคโนโลยีสารสนเทศใน Thailand 4.0. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, (6)1, 76-83.
- Driscoll, M. (2002). **Blended Learning: Let's Get beyond the Hype**. IBM Global Services. [Online]. Retrieved January 6, 2022, from http://www-07.ibm.com/services/pdf/blended_learning.pdf.
- Geneva, G. (2010). **Culturally responsive teaching**. [Online]. Retrieved January 8, 2022, from https://books.google.co.th/books?id=rYspC7C-zowC&printsec=frontcover&hl=th&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.